

รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
โรงเรียนเจริญติวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2

A MULTICULTURAL EDUCATIONAL MANAGEMENT MODEL FOR ENHANCING
THE QUALITY OF CHAROENDEEWITTAYA STUDENTS UNDER THE PATHUM
THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

เหมือนฝัน จันทร์ประสิทธิ์¹

Mueanfun Chanprasit¹

Corresponding Author E-mail: mearnfun@gmail.com

Received: May 20, 2026; Revised: Jun 04, 2026; Accepted: Jul 25, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบ และ 4) เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ดำเนินการ 4 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทาง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู 41 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 13 คน เก็บจากประชากรผู้ปกครองนักเรียน 234 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น รวมจำนวน 288 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบตรวจสอบ วิเคราะห์โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ขั้นที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู 33 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอน 33 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 13 คน ผู้ปกครองเครือข่าย 44 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง รวม 90 คน เครื่องมือวิจัยคือ แบบบันทึก แบบนิเทศ แบบประเมิน วิเคราะห์โดย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การจัดสภาพบรรยากาศ การประเมินผลตามสภาพจริง การมีส่วนร่วมและสร้างสัมพันธ์ที่ดี บทบาทของครู 2) รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ การวัด ประเมินผล เงื่อนไขความสำเร็จ ผลตรวจสอบรูปแบบมีความเหมาะสม 3) ผลการทดลองใช้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการประเมินรูปแบบ พบว่าคุณภาพผู้เรียนสูงขึ้น สถานศึกษามีผลงานเชิงประจักษ์ ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารจัดการศึกษา , พหุวัฒนธรรม , คุณภาพผู้เรียน

¹ผู้อำนวยการสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

¹School Director, Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2

Abstract

This research aimed to 1) study of components and guidelines to multicultural educational management, 2) develop and validate a model, 3) pilot the model, and 4) evaluate the effectiveness model. Phase 1: Study of components and guidelines. The sample comprised a total of 288 participants, including 41 teachers, 13 school board members, and 234 parents of primary school students and selected via stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire assessing current and desirable states. Data were analyzed using mean and standard deviation (S.D.). Phase 2: Development and evaluation the model was evaluated by 9 key informants. The research instrument was analyzed using content analysis. Phase 3: Implementation and evaluation of the model. The sample consisted of 33 teachers selected through purposive sampling. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using Mean and Standard Deviation (S.D.). Phase 4: Evaluation of the effectiveness model. The sample consisted of 33 teachers, 13 school board committee members, and 44 parent representatives. The research instruments included recording, multicultural learning management supervision forms, and a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using the mean and standard deviation (S.D.).

The research findings revealed the following: 1) The components comprised educational administration, curriculum development, learning process management, learning environment arrangement, authentic assessment, participation and positive relationship building, and teachers' roles. 2) The model consisted of principles, objectives, processes, measurement and evaluation, and conditions for success. The model verification results demonstrated its appropriateness. 3) The results of the model implementation indicated that the practical application was at the highest level. 4) The model evaluation revealed an improvement in learners' quality, empirical achievements for the educational institution, and the highest level of satisfaction among stakeholders.

Keywords : Educational Management, Multiculturalism, Learner Quality

บทนำ

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยี การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ และการเปิดเสรีทางการค้า ในศตวรรษที่ 21 ได้สร้างชุมชนที่ประกอบด้วยกลุ่มคนจากภูมิหลังที่หลากหลาย การบริหารจัดการในบริบทพหุวัฒนธรรมจึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำในกลุ่มที่มีความหลากหลายทางศาสนาและชาติพันธุ์ โดยเฉพาะในสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการสร้างเยาวชนให้เข้าใจเศรษฐกิจโลกและมีความสามารถทำงานในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย

สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะเป้าหมายที่ข้อที่ 1.1 ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม โรงเรียนในฐานะสถาบันการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างเยาวชนให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลายอย่างสงบสุข โดยเฉพาะโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมที่เหมาะสม เท่าเทียม และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่ม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: ข)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ในการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลาย ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ด้วยการเรียนรู้อย่างมีความสุข แนวนโยบายนี้สอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติอย่างสมดุล โดย Banks (2019) ได้เสนอแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นการสร้าง ความเท่าเทียมและการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม รวมถึงการสร้างทักษะชีวิตสำหรับการใช้ชีวิตในสังคมที่หลากหลาย การนำแนวคิดนี้ไปใช้ในสถานศึกษา ไม่เพียงแต่จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรม แต่ยังช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านทักษะทางสังคม ความคิดสร้างสรรค์และการยอมรับมุมมองที่หลากหลาย

โรงเรียนเจริญวิทยุทยา พบว่าครูต้องเผชิญกับความท้าทายด้านภาระงานสอนและการปฏิบัติงานที่แตกต่างไปจากสถานศึกษาทั่วไปที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และศาสนาที่น้อยกว่า ทั้งนี้เนื่องจากต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนจากหลากหลายพื้นเพทางภาษา ศาสนา และวิถีชีวิตของผู้เรียน ปัญหาเชิงระบบดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในท้ายที่สุดได้สะท้อนออกมาในรูปของ “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” ที่ต่ำกว่ามาตรฐานในหลายสาระการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาในมิติของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนกลุ่มหนึ่งที่มีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนา ยังเผชิญกับการตีความและการทำความเข้าใจในการเคารพและยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนา ขาดความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีม และการมีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่หลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ยิ่งไปกว่านั้น ปัญหาดังกล่าวยังมีแนวโน้มที่จะกระทบต่อ “คุณภาพผู้เรียน” ในระยะยาว โดยเฉพาะด้านการเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อความหลากหลายทางสังคมพหุวัฒนธรรม และการเสริมพลังผู้เรียนให้มีบทบาทเชิงรุกในการสร้างเสริมกิจกรรมพหุวัฒนธรรม ซึ่งยังคงเป็นประเด็นที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย ความแตกต่างทางศาสนา และกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ไม่ตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียนอย่างเหมาะสม

จากประเด็นความท้าทายดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนจึงมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยได้นำแนวคิดการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ การบริหารอย่างมีส่วนร่วม การบริหารเครือข่าย วงจรบริหารงานคุณภาพ(PDCA) การบริหารสถานศึกษาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมทำงานและใช้ชีวิตในสังคมโลกไร้พรมแดน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
2. สร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
3. ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
4. ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม

ความหมาย

เอกรินทร์ สังข์ทอง (2562) ได้ให้ความหมายการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมว่า เป็นกระบวนการทัศน์ทางการบริหารที่สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างและระบบของโรงเรียนเพื่อยอมรับและเคารพในความหลากหลายของผู้เรียน การบริหารที่คำนึงถึงพหุวัฒนธรรมจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมแห่งความเข้าใจ นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและการยกระดับผลสัมฤทธิ์

ไข่มุก อุทยานวลี (2564) ให้ความหมายว่า การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม คือกระบวนการเตรียมความพร้อมและปรับสภาพแวดล้อมโดยผู้บริหาร เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในความแตกต่าง ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจ มองเห็นประโยชน์ของการพึ่งพาอาศัยกัน และยกระดับคุณภาพผู้เรียนแบบองค์รวม

สรุปการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการและปฏิรูปโครงสร้างของสถานศึกษาทั้งในด้านนโยบาย หลักสูตร และสภาพแวดล้อม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งจัดองค์และความเหลื่อมล้ำ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จบนพื้นฐานของการยอมรับ การเคารพความแตกต่าง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ความสำคัญ

สมบัติ อารงธัญวงศ์, ณัฐพร ไทยจงรักษ์ และ จุฬารัตน์ ขอบใจกลาง (2565) ชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสู่สังคมยุคใหม่ สิ่งสำคัญคือ การนำนโยบายพหุวัฒนธรรมไปสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา โดยต้องอาศัยการสร้างความรู้สึกร่วมกันของทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชน เพื่อให้เกิดการเคารพและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างทางศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม

สิทธิชัย ทองมาก (2563) ได้ให้ความสำคัญว่า การบริหารสถานศึกษาในบริบทความหลากหลาย มีความสำคัญโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งในด้านการบริหารหลักสูตรที่ต้องบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการวัดและประเมินผลที่ต้องปราศจากอคติ ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำและสร้างคุณธรรมในสถานศึกษา

สรุปแล้วการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมไม่ใช่เพียงการลดความขัดแย้งหรือการสอนให้ยอมรับความแตกต่างเท่านั้น แต่เป็นเครื่องมือสำคัญเชิงระบบในการยกระดับคุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการสถานศึกษาที่คำนึงถึงพหุวัฒนธรรมจะนำไปสู่การมีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเสมอภาค ช่วยให้นักเรียนเกิดสมรรถนะในการจัดการความหลากหลาย และส่งผลให้การบริหารวิชาการสามารถตอบสนองต่อศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

2. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ความหมาย

วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด (2559) กล่าวว่า คุณภาพผู้เรียน หมายถึงคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี และจากการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) ได้ให้ความหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนคือ ผลลัพธ์สูงสุดของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ทุกกลไกการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นภาวะผู้นำ นโยบาย หรือสภาพแวดล้อม ต้องมุ่งเป้าไปที่การยกระดับขีดความสามารถทางปัญญา ทักษะอาชีพ และคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หมายถึง ผลของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครอบคลุมในเรื่องการเป็นคนมีความสุข เป็นคนดีและเป็นคนเก่ง โดยพิจารณาจากการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด

ความสำคัญ

วิจารณ์ พานิช (2563) ได้กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีความสำคัญในการสร้างทักษะการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว สร้างสัมมาชีพ และมีสุขภาวะที่ดีได้ในทุกสถานการณ์

ประวิต เอรารวรรณ์ (2564) กล่าวว่า ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในเชิงการบริหารจัดการ คือการเป็น ดัชนีชี้วัดความสำเร็จสูงสุดของระบบโรงเรียน การบริหารจัดการใดๆ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายหรือรูปแบบการบริหาร จะถูกตัดสินคุณค่าและความสำเร็จได้ ก็ต่อเมื่อมันส่งผลสะท้อนไปถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผลสัมฤทธิ์ และคุณภาพชีวิตของผู้เรียนในห้องเรียนอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่าการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นหัวใจและเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันและเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ปรับตัว และดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างคุณธรรมทางสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.1 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม โดยการสังเคราะห์เอกสารกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 41 คน โดยเก็บจากประชากรทั้งหมด คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 13 คน (ไม่รวมกรรมการที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาและกรรมการที่เป็นตัวแทนครู) ผู้ปกครองจำนวน 234 คน โดยใช้ตารางเครซี มอร์แกนในการกำหนดขนาดกลุ่ม และสุ่มแบบแบ่งชั้น รวมทั้งสิ้น 288 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม หากคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบบันทึกข้อมูลในการสังเคราะห์เอกสาร (Documentary Synthesis) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.2 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์องค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หากคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบสัมภาษณ์องค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

1.3 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 41 คน โดยเก็บจากประชากรทั้งหมด คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 13 คน (ไม่รวมกรรมการที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาและกรรมการที่เป็นตัวแทนครู) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 601 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ความตรงเชิงเนื้อหา ค่า IOC ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 วิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.998 วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.1 ยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเจริญติวีทยา นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 นำมายกร่างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบบันทึกร่างรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

2.2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนเจริญติวีทยาโดยจัดสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาหรือด้านสังคมศาสตร์ และด้านการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู และผู้นำชุมชน จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของร่างรูปแบบ หากคุณภาพของเครื่องมือโดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2.3 การจัดทำและประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ หากคุณภาพของเครื่องมือโดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

ดำเนินการทดลองใช้เป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินการตามรูปแบบโดยการประชุมชี้แจงและร่วมวางแผนการดำเนินการตามคู่มือ ระยะที่ 2 การดำเนินการตามรูปแบบ โดยผู้บริหารสถานศึกษา และครู

ร่วมกันขับเคลื่อนตามรูปแบบ ระยะที่ 3 การวัดและประเมินผล โดยการนิเทศ กำกับติดตาม และจัดเก็บข้อมูลการดำเนินการตามรูปแบบ พร้อมทั้งสะท้อนผลการพัฒนา ระยะที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา ประชากร ได้แก่ ครู จำนวน 41 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 33 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อระดับการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ความตรงเชิงเนื้อหา ค่า IOC ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 วิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.995 วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 ประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ประชากร ได้แก่ ครู จำนวน 41 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน ผู้ปกครอง จำนวน 601 คน รวม 657 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 33 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 13 คน (ไม่รวมกรรมการที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาและกรรมการที่เป็นตัวแทนครู) ตัวแทนผู้ปกครองเครือข่ายห้องเรียนละ 2 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 44 คน รวมทั้งสิ้น 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบบันทึกผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงพหุวัฒนธรรม แบบบันทึกผลงานเชิงประจักษ์ นำผลมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และนำแบบสอบถามเพื่อการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และนำมาสังเคราะห์หาลักษณะร่วมได้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3) การจัดกระบวนการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม 4) จัดสภาพบรรยากาศส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม 5) การประเมินผลรอบด้าน 6) การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน 7) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาศาภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำแนกตามองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความสำคัญ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1.การบริหารจัดการศึกษา	3.52	1.15	มาก	4.73	0.56	มากที่สุด	0.581	6
2.การพัฒนาหลักสูตรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม	3.30	1.26	ปานกลาง	4.75	0.53	มากที่สุด	0.818	1
3.การจัดกระบวนการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม	3.50	1.16	ปานกลาง	4.77	0.52	มากที่สุด	0.607	5
4.จัดสภาพบรรยากาศส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม	3.34	1.30	ปานกลาง	4.74	0.54	มากที่สุด	0.774	3
5.การประเมินผลรอบด้าน	3.34	1.25	ปานกลาง	4.75	0.53	มากที่สุด	0.792	2
6.การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน	3.52	1.07	มาก	4.73	0.55	มากที่สุด	0.568	7
7 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.66	1.30	มาก	4.76	0.52	มากที่สุด	0.650	4
เฉลี่ย	3.45	1.21	ปานกลาง	4.75	0.54	มากที่สุด	0.684	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 1.21) ถึงระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.54)

เมื่อพิจารณาลำดับความต้องการจำเป็นพบว่า ลำดับที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ($PNI_{modified} = 0.818$) ลำดับที่ 2 การประเมินผลรอบด้าน ($PNI_{modified} = 0.792$) และลำดับที่ 3 การจัดสภาพบรรยากาศที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม ($PNI_{modified} = 0.774$)

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ การวัดและประเมินผล เงื่อนไขความสำเร็จ รายละเอียด ดังนี้

หลักการของรูปแบบ ได้แก่ หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม หลักการสร้างและบริหารเครือข่าย หลักการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ หลักการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม หลักความเท่าเทียมและความเสมอภาค ทางการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมในการคิด วางแผน ตัดสินใจ ดำเนินงาน และประเมินผลภายใต้บรรยากาศประชาธิปไตย การสื่อสารสองทาง ความไว้วางใจ และการเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีอัตลักษณ์ เคารพความแตกต่าง และอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสันติ

2) หลักการสร้างและบริหารเครือข่ายเป็นกระบวนการสร้างความร่วมมือของบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ บนพื้นฐานความสมัครใจและความเท่าเทียม ภายใต้โครงสร้างที่ยืดหยุ่น เหมาะกับบริบทพหุวัฒนธรรม โดยอาศัยเครือข่ายภายในและภายนอกโรงเรียน

3) หลักการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความรู้และสร้างนวัตกรรม มุ่งพัฒนาศักยภาพบุคลากรและวัฒนธรรมองค์กรให้พร้อมปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

4) หลักการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นการตระหนักและเคารพคุณค่าความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ความเชื่อ และวิถีชีวิต มองความแตกต่างเป็นโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน ส่งเสริมการสื่อสาร เปิดกว้าง และความเท่าเทียมเพื่อสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยและพัฒนาผู้เรียนให้ดำรงอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

5) หลักความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางการศึกษา: การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยไม่ถูกจำกัดด้วยความแตกต่างใด ๆ สถานศึกษาจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม สนับสนุนตามความจำเป็น และสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างเท่าเทียม

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือ 1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม 2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงพหุวัฒนธรรม 3. เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กระบวนการของรูปแบบ ประกอบด้วย การดำเนินการตาม 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การบริหารจัดการศึกษา 2. การพัฒนาหลักสูตรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3. การจัดกระบวนการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม 4. การจัดสภาพบรรยากาศที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม 5. การประเมินผลรอบด้าน 6. การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน และ 7.การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยแต่ละองค์ประกอบดำเนินการด้วยกระบวนการ PDCA ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินการตามแผน 3) การตรวจสอบ และ 4) การปรับปรุงแก้ไข

การวัดและประเมินผล ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 2) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 3) ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงพหุวัฒนธรรม 4) ผลงานเชิงประจักษ์ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนที่เกิดจากรูปแบบ

เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางพหุวัฒนธรรม สามารถกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ได้อย่างชัดเจน 2) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงสังคมพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษาเป็นสำคัญ 3) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.79)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

รายการประเมิน	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความชัดเจนของหลักการ	4.22	0.74	มาก
2. ความชัดเจนของวัตถุประสงค์	4.74	0.45	มากที่สุด
3. ความชัดเจนของเนื้อหาที่น่าสนใจในคู่มือ	4.61	0.50	มากที่สุด
4. ความครอบคลุมของเนื้อหาที่น่าสนใจ	3.96	0.88	มาก
5. ความเหมาะสมของการเรียงลำดับของเนื้อหา	4.87	0.34	มากที่สุด
6. ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้	4.35	0.65	มาก
7. คู่มืออ่านและเข้าใจง่าย	4.57	0.51	มากที่สุด
8. คู่มือสะดวกต่อการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง	4.65	0.49	มากที่สุด
9. คู่มือสามารถใช้ประโยชน์เมื่อเกิดสถานการณ์ใหม่ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	4.70	0.47	มากที่สุด
10. คู่มือสามารถนำไปเผยแพร่ เป็นแบบอย่างที่ดี	4.13	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย	4.48	0.30	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.30) โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ความเหมาะสมของการเรียงลำดับของเนื้อหา ($\bar{X}= 4.87$, S.D.=0.34) ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ($\bar{X}= 4.74$, S.D.=0.45) คู่มือสามารถใช้ประโยชน์เมื่อเกิดสถานการณ์ใหม่ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ($\bar{X}= 4.70$, S.D.=0.47) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือความครอบคลุมของเนื้อหาที่น่าสนใจ ($\bar{X}= 3.96$, S.D.=0.88)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ผลการนำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปใช้กับครูโรงเรียนเจริญติวิทยา จำนวน 33 คน ในระยะเวลา 1 ปี (เดือนพฤษภาคม 2568 - เดือนมีนาคม 2569) พบว่า การดำเนินการตามรูปแบบมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.64)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การบริหารจัดการศึกษา	4.56	0.61	มากที่สุด
การพัฒนาหลักสูตรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม	4.54	0.75	มากที่สุด
การจัดกระบวนการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม	4.56	0.67	มากที่สุด
การจัดสภาพบรรยากาศที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม	4.62	0.66	มากที่สุด
การประเมินผลรอบด้าน	4.59	0.63	มากที่สุด
การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน	4.60	0.58	มากที่สุด
การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.51	0.59	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.57	0.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า การดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.64) โดยค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดสภาพบรรยากาศที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.66) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X}=4.51$, S.D.=0.59)

4. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่าในปีการศึกษา 2568 ผู้เรียนที่ได้ระดับผล การเรียนระดับ 3 ขึ้นไป สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยกลุ่มสาระศิลปะ มีค่าร้อยละของผู้เรียนที่มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปสูงที่สุด คือ 98.34 ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีค่าร้อยละน้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ มีค่าร้อยละ 69.62

4.2 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรพบว่าในปีการศึกษา 2568 สูงกว่าในปีการศึกษา 2567 โดยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ข้อที่ 8 มีจิตสาธารณะ มีผลการประเมินเพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 9.60 ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทยและผู้เรียนมีการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลายพบว่า ผลการประเมินในปีการศึกษา 2568 อยู่ในระดับยอดเยี่ยมทุกระดับชั้น

4.3 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงพหุวัฒนธรรม พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน ด้านที่มีพัฒนาการสูงสุดคือ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพหุวัฒนธรรม

4.4 ผลงานเชิงประจักษ์ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนที่เกิดจากรูปแบบ ด้านสถานศึกษา พบว่า ได้รับรางวัลระดับประเทศจำนวน 9 รางวัล (2) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าได้รับรางวัลระดับประเทศ 2 รางวัล (3) ด้านครู พบว่าได้รับรางวัลระดับประเทศจำนวน 7 รางวัล (4) ด้านผู้เรียนได้รับรางวัล ระดับประเทศ จำนวน 8 รางวัล

4.5 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเจริญติวิทยา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D.= 0.55)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเจริญติวิทยา

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การวางแผนการดำเนินการตามรูปแบบ	4.84	0.39	มากที่สุด
2. การสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการตามรูปแบบ	4.63	0.64	มากที่สุด
3. คู่มือการใช้รูปแบบ	4.71	0.60	มากที่สุด
4. โรงเรียนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม	4.82	0.46	มากที่สุด
5. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามรูปแบบ	4.74	0.51	มากที่สุด
6. การนิเทศ กำกับ ติดตามของฝ่ายบริหาร	4.78	0.51	มากที่สุด
7. ระยะเวลาในการใช้รูปแบบ	4.64	0.64	มากที่สุด
8. ประโยชน์ของรูปแบบที่เกิดขึ้นกับครู	4.54	0.58	มากที่สุด
9. ประโยชน์ของรูปแบบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน	4.81	0.56	มากที่สุด
10. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	4.67	0.60	มากที่สุด
11. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.69	0.53	มากที่สุด
12. ผลงานเชิงประจักษ์ของผู้เรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา	4.73	0.56	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.72	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเจริญติวิทยา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D.= 0.55) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนการดำเนินการตามรูปแบบ ($\bar{X} = 4.84$, S.D.= 0.39) รองลงมาคือ โรงเรียนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.82$, S.D.= 0.46) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประโยชน์ของรูปแบบที่เกิดขึ้นกับครู ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.58)

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาค้นคว้าประกอบและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ใน 7 องค์ประกอบ 73 แนวทาง โดยมีสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ การพัฒนาหลักสูตรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาหลักสูตรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้อ การประเมินผลรอบด้าน หรือการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ Banks (2016: 15) ให้ความเห็นว่าสถาบันการศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมอย่างจริงจัง

ได้ให้แนวทางการจัดหลักสูตรพหุวัฒนธรรมเป็น 4 ระดับ ได้แก่ แนวทางการจัดหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วม แนวทางการจัดหลักสูตรโดยเพิ่มเนื้อหา แนวทางสู่การเปลี่ยนแปลง และแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกรินทร์ สังข์ทอง (2562) ที่พบว่าข้อจำกัดสำคัญของการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมคือหลักสูตรที่ยังไม่สามารถตอบสนองต่อบริบทท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงมุ่งเน้นการ 'บูรณาการเนื้อหา (Content Integration) ให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. จากผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเจริญติวีทยา ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการของรูปแบบ 4) การวัดและประเมินผล และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จและผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ารูปแบบมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้น เน้นการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม รวมถึงความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Geneva Gay (2018) พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมของผู้เรียนจะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เพิ่มแรงจูงใจในการเรียน และช่วยลดความเหลื่อมล้ำทาง การศึกษา โดยครูควรปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ที่ เท่าเทียม สอดคล้องกับงานวิจัยของกุศล กลัดสวัสดิ์ (2563) พบว่า การจัดการศึกษาในสังคมที่มีความหลากหลายจำเป็นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้เรียน

3. จากผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนนำไปใช้กับครูในระยะเวลา 1 ปี (เดือนพฤษภาคม 2568 - เดือนมีนาคม 2569) โดยทดลองใช้เป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การเตรียมการและวางแผน ระยะที่ 2 การดำเนินการตามรูปแบบ โดยการนำรูปแบบไปใช้จริงในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 3 การนิเทศ กำกับติดตาม และจัดกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน ระยะที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนาและ ผลการปฏิบัติงานตามรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่าการปฏิบัติงานตามรูปแบบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, $S.D. = 0.64$) โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การจัดสภาพบรรยากาศที่ส่งเสริมความ เท่าเทียมทางสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดสภาพบรรยากาศที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคมไปใช้เป็นต้นแบบในการสร้างพื้นที่ปลอดภัย(Safe Zone) ให้แก่ผู้เรียนทุกคนที่มีความแตกต่างกัน การวางแผนในการจัดสภาพแวดล้อม ต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม การปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา อบอุน ปลอดภัย ผู้ปกครองมีความไว้วางใจในการให้นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียน ส่งผลให้ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา และมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของชุดิมา ทศโร (2561) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมและพบว่า การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของครูและชุมชน เป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม

4. จากผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในปีการศึกษา 2568 สูงกว่าในปีการศึกษา 2567 3) ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงพหุวัฒนธรรม พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน 4) ผลงานเชิงประจักษ์ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนที่เกิดจากรูปแบบ พบว่า สถานศึกษาได้รับรางวัลระดับประเทศจำนวน 9 รางวัล ระดับจังหวัด จำนวน 3 รางวัล และระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 13 รางวัล ผู้บริหารสถานศึกษามีผลงานและได้รับรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติระดับประเทศด้านวิชาการ ด้านกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านศิลปวัฒนธรรม (3) ด้านครู ได้รับรางวัล ระดับประเทศจำนวน 7 รางวัลระดับภูมิภาค จำนวน 4 รางวัล ระดับจังหวัด จำนวน 3 รางวัล ระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 63 รางวัล (4) ด้านผู้เรียน มีผลงานและรางวัลที่ภาคภูมิใจรวมทั้งสิ้น 98 รางวัล และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเจริญติวีทยา เป็นการบริหารจัดการที่เริ่มต้นจาก การวางแผนที่ดีช่วยให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบ มีการกำหนดเป้าหมายและกิจกรรมที่ชัดเจน ซึ่งช่วยให้ครูสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิโรจน์ สารรัตน์ (2566) ที่กล่าวถึงความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจะเกิดขึ้นเมื่อระบบนั้นสามารถ

แก้ปัญหาเชิงโครงสร้างและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้บุคลากรในองค์กรเกิด ความเต็มใจในการขับเคลื่อนนโยบายสู่เป้าหมายร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

a. การวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่ 4 การจัดสภาพบรรยากาศที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคมมีระดับปฏิบัติมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรนำองค์ประกอบด้านการจัดสภาพบรรยากาศที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคมไปใช้เป็นต้นแบบ ในการสร้าง พื้นที่ปลอดภัย(Safe Zone) โดยการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและจิตสังคมที่สะท้อนความหลากหลาย เพื่อ ลดอคติและสร้างความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียนทุกคน

1.2 การวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่ 7 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด สถานศึกษา จึงควรกำหนดแนวทางการลดช่องว่างทางภาษาและวัฒนธรรมจากรูปแบบนี้ไปใช้เป็นแนวทางหลักในการสอนวิชาพื้นฐาน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า โดยเฉพาะการให้ครูใช้สื่อหรือวิธีการสอนที่เชื่อมโยงกับภาษาถิ่นและวิถีชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ยากหรือเป็นนามธรรมได้ง่ายขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยรวมพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

a. ควรวิจัยการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการศึกษาพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะการนำกระบวนการชี้แนะ (Coaching) และระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) มาใช้ เพื่อช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ละเอียดอ่อน ทางวัฒนธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

b. ควรวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์หรือแพลตฟอร์มดิจิทัลที่บูรณาการเนื้อหาภูมิปัญญา ท้องถิ่นเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อต่อยอดความสำเร็จจากรางวัลการผลิตสื่อ "Youth Talk" ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- ไข่มุก อุทยานวลี. (2564). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการศึกษาพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษา, 9(2), 45-58.
- ชุดิมา ทศโร. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ประวิต เอรารธรรม. (2564). การบริหารการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง: จากนโยบายสู่การยกระดับคุณภาพห้องเรียน. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2563). การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning). มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2566). แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ. [1, 2]
- วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมบัติ อารังธยวงศ์, ญัฐพร ไทยจงรักษ์, และ จุฬารณ ขอบใจกลาง. (2565). นโยบายและการปฏิบัติในการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมสู่สังคมยุคใหม่. วารสารสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 52(2), 115-138.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.
- สิทธิชัย ทองมาก. (2563). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม. วารสารวิชาการทางการศึกษา, 11(3), 78-92.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Banks, J. A. (2016). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and teaching (6th ed.)*. Routledge.
- Banks, J.A., & Banks, C. A. M. (Eds.). (2019). *Multicultural education: Issues and perspectives*. John Wiley & Sons.
- Gay, G. (2018). *Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice (3rd ed.)*. Teachers College Press.